

SALİHİ : “IRAK’TA BİR PARÇALANMA SÜRECİ YAŞANIRSA, HERKESTEN ÇOK ZARAR GÖREN TÜRKMENLER OLUR”.

Erşat SALİHİ

1959 yılında Kerkük’te doğmuştur. İlk, orta ve lise öğrenimini Kerkük’te tamamlamıştır. 1978’de Bağdat Üniversitesi Fen Fakültesi’ni kazanmıştır. 1979 yılında “Türkmen Milli Hareketlerine katılmak” suçuyla Baas Partisi tarafından tutuklanmış ve 10 yıl hapis cezasına çarptırılmıştır. 9 yıl Ebu Garib Hapishanesi’nde siyasi mahkum olarak kalmıştır. Ailesi, Kerkük’ten Irak’ın güneyindeki Musenna vilayetine sürgün edilmiştir. Saddam Hüseyin rejiminin devrilmesinin ardından 2003 yılında Kerkük’te Irak Türkmen Cephesi’nin (ITC) Musalla Büro Sorumluluğu’na getirilmiş, ardından 2004-2008 yılları arasında ITC Suriye Temsilcisi olarak görev yapmıştır. 2008’de Türkmen Kurultayı ile birlikte ITC Kerkük İl Başkanlığı görevini yapmaya başlamıştır. 7 Mart 2010 tarihinde Irak’ta yapılan seçimlerde Kerkük’ten milletvekili seçilmiş, Mayıs 2011 itibariyle de ITC’nin yeni başkanı olmuştur. Erşat Salihi, 2014 Irak genel seçimlerinde yeniden Kerkük’ten milletvekili seçilmiştir.

Biz bu son
dönemi
görüyoruz
ve bu yüzden
de özellikle
Irak'ın toprak
bütünlüğünü
hep savunduk.
Çünkü Irak'ın
toprak
bütünlüğü
bozulursa ve
bir parçalanma
süreci yaşanır
sa, herkesten çok
zarar gören
Türkmenler olur.

ORSAM: IŞİD operasyonlarından sonra Türkmen bölgelerinin ve Türkmenlerin durumundan bize bahsedersiniz?

Erşat Salih: Irak Türkmen Cephesi Başkanlığını resmi bir şekilde 4 yıldan beri yaptığımız süreçte, Irak'taki gelişmeler çok farklı bir boyut almıştır. Hem milletvekili olarak hem de siyasi bir partinin başındaki biri olarak şunu söyleyebilirim ki gelişmeler eski dönemdekilerden çok farklı oldu. İster 1990'lar olsun, ister 2003, 2004, 2005, 2008 yılları olsun o dönemlerden çok farklı bir zamana geldik. Diğer partiler, diğer gruplar belki bir veya iki partiyle ya da siyasi grupla bir denklem oluşturup bunu da siyasette kullanabilmektedir. Ama Irak Türkmenleri özellikle de Irak Türkmen Cephesi bu denklemlerin içinde zor şartlarda yaşamaktadır. Bu yüzden de bizim bu denklem içinde yer almamız zor olmaktadır. Şiiler, Sünniler ve Kürtlerle iyi olmak zorundayız. Ama baktığımız zaman Türkmenlerin de herkesle bir sorunu bulunmakta ve bu siyasi sorunlar altında herkesle iyi olmak gerçekten zor. Şiiler ile dost olunca Sünniler ile karşı karşıya geliyorsunuz. Sünniler ile ittifak kurunca bu sefer de Şiiler ile karşı karşıya geli-

yorsunuz. Süreç içinde bazen Şiilerin, Sünnilerin ve Kürtlerin de birbiriyle problemleri ortaya çıkıyor. Bazen bizim de ihtilaf- lı bölgeler konusunda Kürtlerle sorunlarımız oluyor. O yüzden siyasi gruplarla anlaşmamız herkesten daha zor oluyor. Biz bu son dönemi görüyorduk ve bu yüzden de özellikle Irak'ın toprak bütünlüğünü hep savunduk. Çünkü Irak'ın toprak bütünlüğü bozulursa ve bir parçalanma süreci yaşanır sa, herkesten çok zarar gören biz olurduk ve bunu da çok iyi biliyorduk. Bu yüzden de sürekli Irak'ın toprak bütünlüğünü savunduk. Fakat maalesef bu son olan operasyonlarda tüm siyasi kit- leler yaşanan gelişmelere maruz kaldılar. Yaşananlar bizim için sürpriz değil, çünkü biz bugünü öngörmüştük ama bu gelişmeler için hazırlık yapmamıştık. Çünkü böyle bir gelişmeye hazırlık için altyapıya ihtiyacımız vardı. Projemiz vardı ama onu gerçekleştirmek zordu.

Telafer'deki durumu bize anlatabilir misiniz? Irak Türkmen Cephesi olarak Telafer'deki duruma ilişkin görüşünüz nedir?

Telafer ve Musul'da olan gelişmeler her şeyi başka bir boyuta götürdü. Şu an Telafer boşaltılmış durumda. Burada bir

husustan bahsetmek istiyorum. Peşmerge Telafer'e 20 km uzaklıkta bulunmakta ama orayı korumaya gitmedi. Çünkü Telafer ihtilaflı denilen bölgeler içinde değil. Şu an Telafer silahlı grupların kontrolüne geçti ve bu yüzden yerel halkın oraya tekrar dönmesi zor olabilir. Mezhep kavgası ülkenin içine girdi. Türkmenler içinde bu mezhep kavgası yüksek düzeyde değil ve böyle bir duruma da fırsat vermeyiz. Özellikle biz Irak Türkmen Cephesi olarak buna izin vermeyiz. Bugün Telafer'in yarısı Sincar bölgesine göç etti, bir kısmı da Musul'un etrafındaki Erbil, Duhok, Zaho hatta Kerkük'e de geldi. Bu tablo korkunç bir tablodur. Eğer Telaferliler tekrar Telafer'e geri dönmeyeceklerse orası güvenlik bölgesi mi olacak, kim orayı koruyacak bunları bilmemekteyiz. Telafer'in merkezi hükümetle hiç iletişimi kalmadı. Orada olan askeri üsler bile tamamen militanların eline geçti. Diyebiliriz ki Türkmenler orada kendi kaderleriyle baş başa kaldılar ve ne olup ne olmayacağını maalesef bilemiyoruz.

Türkmenlerin yaşadığı diğer bölgelerde durum nasıl?

Diyala'da olan Türkmenlerin büyük bir coğrafyası var. Tuzhurmatu etrafında da

Türkmen köyleri var. Yengice, Bastamlı, Hasadarlı bunların hepsi silahlı grupların kontrolünde bulunmaktadır. Amirli, Tuzhurmatu ise peşmergenin kontrolü altındadır. Haritada Türkmen coğrafyasına baktığımız zaman Türkmen bölgelerinde bir bölünme görüyoruz. Türkmen bölgelerinin bir kısmı silahlı grupların elinde bulunmakta bir kısmı ise peşmergenin kontrolü altında bulunmaktadır. Mezhep kavgasını yaşatmak için Tuzhurmatu yakınında Biravcılı köyünde bir katliam oldu. Yaklaşık 35 Türkmen burada katledildi. Ne yazık ki bu bilerek yapılan bir siyasettir. Burada mezhep tartışmalarına en güçlü şekilde izin vermeyen Kerküklülerdir. Kerkük'ün 10 km uzağında güneyde Tazehurmatu, Tavuk ve Beşir köyleri, nahiyeleri bulunmakta ve oralarda da saldırı gerçekleşti. Bu yerler silahlı grupların elinde bulunuyor. 15 Türkmen çocuğumuz infaz edildi. Yapılan bir anlaşma sonucu 11 günün sonunda cenazeler saldırıların gerçekleştiği bölgeden alındı. Benim kanaatimce bu iş böyle bitmeyecektir ve bunun için farklı bir siyaset olacaktır. Türkmenler Kerkük'te de tedirgin bir haldeler. Beşir halkı, Tazehurmatu halkı hepsi Kerkük'teler. Kerkük'te şu

Haritada Türkmen coğrafyasına baktığımız zaman Türkmen bölgelerinde bir bölünme görüyoruz. Türkmen bölgelerinin bir kısmı silahlı grupların elinde bulunmakta bir kısmı ise peşmergenin kontrolü altında bulunmaktadır.

anda 3 askeri güç bulunmaktadır. Bunlardan biri peşmerge güçleri, biri polis teşkilatı, biri de Türkmen emniyet güçleridir. Hepsi ciddi bir anlaşma neticesinde tetikte beklemektedirler. Her an her şey gerçekleşebilir. Musul, Tikrit, Anbar'da saldırılar yaşanıyor, Bağdat da tehlike altındadır. Irak şu an bir kriz sürecinden geçiyor ve bu krizin herkese zararı olmaktadır. Fakat Türkmenler bu süreçte herkesten daha fazla zarar gördü.

Bir Türkmen silahlı gücü oluşturmayı düşünüyor musunuz?

Irak'ta bu adet haline geldi. Irak'ta silahlı gücü olmayan zayıf kalacaktır. Türkmenler bu konuda geç kaldılar. Yeterince destek, ilgi görmedik. İnsanlarımız bu hususta yeterince ciddi olmadılar. Ben

şahsen bu konuda ciddiydim ve hala da ciddiyim. Irak'ta yaşanan bu son olaylar da gösterdi ki; güvenlik konusunda önemli adımların atılması gerekmektedir. Bu bugün olmazsa yarın olur. Şu an insani yardım konusu bizim daha fazla zamanımızı aldı, çünkü bu süreçte kendi bölgelerinden göç eden Türkmenler oldu. Özellikle Telafer ve Tuzhurmatu'dan göç eden Türkmenler oldu. Biz daha çok onlara nasıl yardım edebiliriz konusuna odaklandık. Türkmen genci kararlıdır. Yaşanacak herhangi bir güvenlik tehdidinde kendisini savunacak ve Türkmen milletini koruyacaktır. Halkı korumak için bir güç oluşturulacaktır. Bu güç hiç kimseyi karşısına almayacak ve kimseyi tehdit etmeyen bir güç olacaktır. Ne peşmergeyi, ne merkezi hükümetin güçlerini

tehdit eden bir unsur olacaktır. Bu sadece kendi insanımızı, mahallemizi korumak için oluşturulan bir güç olacaktır.

İnsani yardım konusunda gelişmeler nasıl?

AFAD, Türkmeneli İşbirliği ve Kültür Vakfı ve Türk Kızılayı bu konuda hemen işe koyuldular. Organizayı yapan Türkmeneli Vakfı ciddi çalışmalara başladı ve önemli adımlar atıldı. Kerkük ve Telafer'e yardımlar ulaşmaya başladı. Yardımları daha sistematik bir hale getirmeye çalışıyoruz. Çünkü daha büyük göçlerden korkuyoruz ve onun önlemlerini şimdiden almaya çalışıyoruz. Özellikle Kerkük'ten de bir göç olabilir. Bu tarz durumları da göz önünde bulundurarak önlemlerimizi şimdiden alıyoruz. Gelen insani yardımlar örneğin gıda, giyecek yardımlarını orada kurulan komisyonlar Zaho'dan alıp Sincar bölgesine, Telafer'in içine şartlar ne kadar zor da olsa götürüyorlar.

Irak ordusu Kerkük'ten çekildiği için şu an çok sayıda peşmerge gücü bulunmakta. Bölgede olaylar düzeldikten sonra peşmergenin çekilmesi durumunda tavrınız nasıl olacak?

Bu yeni bir mesele de-

ğil. Peşmerge, merkezi hükümetle yapılan anlaşma gereği 2009'dan beri Kerkük'te bulunmaktadır. Bu noktada bazı isteklerimiz olmuştu ve bunları peşmerge güçlerine de ilettiğimiz. Kerkük'te yapılacak herhangi bir çalışmada bizimle koordineli bir şekilde hareket etmelerini istedik. Peşmerge anayasaya göre Irak ordusunun büyük bir parçası sayılır. Merkezi hükümetin muvaffakiyetiyle peşmerge gücü her yere gidebilir. Peşmerge 2004-2005'te Felluce'ye gitti. Ama gittikten sonra gittikleri bölgelerde siyasi bir amaç için orada kalmaları doğru olmaz. Gittikleri yerlerde Irak ordusunun bir gücü olarak oranın güvenliğini sağlamaları çok normal bir durumdur. Ama siyasi bir amaç için bulunmaları kabul edilemezdir. Kanaatimce Kürtler, şu an akıllı bir siyaset geliştirmektedirler. Bölgedeki ülkelerin tavırlarını herkes biliyor. Bölgede bir İran var, Suudi Arabistan var. Bunların da başında Türkmenlerle ilgili durumları hassasiyetle izleyen bir Türkiye var. Kürtler de Türkiye ile ilişkilerini bozmamak için yanlış değilsem hatalı bir adım atmaktan kaçınacaklardır. Çünkü böyle bir durumdan herkes zararlı çıkacaktır. Bunun için güvenlikle ilgili sıkıntı geçtikten sonra peşmerge güçleri-

AFAD, Türkmeneli İşbirliği ve Kültür Vakfı ve Türk Kızılayı insani yardım konusunda hemen işe koyuldular. Kerkük ve Telafer'e yardımlar ulaşmaya başladı.

nin biran önce bölgeden çekilmesi gerekmektedir. Kerkük'ün güvenliği ise Türkmen akıncılardan, peşmergeden oluşan bir askeri güç kurularak sağlanabilir. Bu askeri güç de Kerkük'ü ve Kerkük sınırını her türlü terör saldırılarından, hırsızlardan ve halkın güvenliğini etkileyecek her türlü olaydan koruyabilir.

Son olarak seçimlerden sonra Irak ve Türkmenlerin geleceği nasıl olacak ve bu konuda neler yapmayı düşünüyorsunuz?

Birincisi Iraklılar için bir yol haritası olması gerekmektedir. Bu yol haritasında, Irak'ın şu an yaşadığı sıkıntıları önlemek için hükümetin acilen kurulma-

sı gerekmektedir. Ortak bir hükümet olmalı ve bu hükümette de her kesim temsil edilmeli. Iraklılar için bu tarz bir hükümet bir çıkış noktası olabilir. Bu kurulacak hükümet içinde Türkmenlerin de söz hakkı ve yeri olursa bence Türkmenler için yeni bir süreç başlatabiliriz. Bu yeni süreçte de Türkmenler ciddi bir biçimde kendilerini ispat etmelidir. Siyasi sahada Şiiler, Sünniler ve Kürtlerle ortak bir şekilde hareket etme planımız bulunmaktadır.

Teşekkür ediyoruz

Busöyleşi ORSAM Araştırma Asistanı Firuze Yağmur Gökler tarafından Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

ORSAM, Ortadoğu konusunda faaliyet gösteren tarafsız bir düşünce kuruluşudur. ORSAM Ortadoğu ile ilgili bilgi kaynaklarını çeşitlendirmeyi ve bölge uzmanlarının düşüncelerini Türk akademik ve siyasi çevrelerine doğrudan yansıtabilmeyi hedeflemektedir. Bu amaçlar doğrultusunda ORSAM, Ortadoğu ülkelerindeki devlet adamlarının, bürokratların, akademisyenlerin, stratejistlerin, gazetecilerin, işadamlarının ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin Türkiye'de konuk edilmesini kolaylaştırarak, yerel perspektiflerin güçlü yayın yelpazesıyla gerek Türkiye gerek dünya kamuoyuyla paylaşılmasını sağlamaktadır. ORSAM yayın yelpazesi içinde kitap, rapor, bülten, politika notu, konferans tutanağı ve ORSAM dergileri *Ortadoğu Analiz* ve *Ortadoğu Etütleri* bulunmaktadır.

© Bu metnin içeriğinin telif hakları ORSAM'a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar ve yararlanma dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu raporda yer alan değerlendirmeler yazarına aittir. ORSAM'ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM)

Süleyman Nazif Sokak No: 12-B Çankaya / Ankara

Tel: 0 (312) 430 26 09 Fax: 0 (312) 430 39 48

www.orsam.org.tr